Aalborg Universitet

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Nye tværgående dagsordener og udtryksformer i unges politiske deltagelse

På sporet af en ungdomsgenerationel privilegiedrevet dagsorden om lige muligheder

Bruselius-Jensen, Maria; Nielsen, Katrine Thea Pløger

Published in:
Nordisk Tidsskrift for Ungdomsforskning

DOI (link to publication from Publisher):
10.18261/ntu.3.1.2

Creative Commons License
CC BY-NC 4.0

Publication date:
2022

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Link to publication from Aalborg University

Citation for published version (APA):
Bruselius-Jensen, M., & Nielsen, K. T. P. (2022). Nye tværgående dagsordener og udtryksformer i unges politiske deltagelse: På sporet af en ungdomsgenerationel privilegiedrevet dagsorden om lige muligheder. *Nordisk Tidsskrift for Ungdomsforskning*, *3*(1), 12-28. https://doi.org/10.18261/ntu.3.1.2

General rights
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from vbn.aau.dk on: April 24, 2024

Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning

Universitetsforlaget

OPRØR I NORDEN
VITENSKAPELIG PUBLIKASJON

Årgang 3, nr. 1-2022, s. 12–28
ISSN online: 2535-8162
DOI: https://doi.org/10.18261/ntu.3.1.2

Nye tværgående dagsordener og udtryksformer i unges politiske deltagelse

På sporet af en ungdomsgenerationel privilegiedrevet dagsorden om lige muligheder

New political agendas and forms of expression cross cutting young people's participation

Tracking a privilege driven youth generational agenda on equal opportunities

Maria Bruselius-Jensen
Lektor, ph.d., Center for Ungdomsforskning, Institut for Kultur og Læring, Aalborg Universitet

Maria Bruselius-Jensen er ph.d. og lektor på Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet. Hendes primære forskningsinteresse er unges samfundsmæssige deltagelse og unges muligheder for medindflydelse på ungdomslivets forskellige arenaer. I forlængelse heraf har hun gennemført en lang række forskningsprojekter om blandt andet unges deltagelse i frivillige organisationer og foreninger, metoder til professionel facilitering af sårbare børn og unges deltagelse og unges oplevelse af meningsfuld og forandringsskabende deltagelse.

mariabj@ikl.aau.dk

Katrine Thea Pløger Nielsen
Videnskabelig assistent, Center for Ungdomsforskning, Institut for Kultur og Læring, Aalborg Universitet

Katrine Thea Pløger Nielsen er videnskabelig assistent ved Center for Ungdomsforskning (CeFU), Institut for Kultur og Læring, Aalborg Universitet København. Hendes primære fokus er krydsfeltet mellem ungdomsstudier og normkritisk pædagogik, og hendes forskningsaktiviteter på CeFU har desuden haft fokus på unges sociale trivsel i fællesskaber og grupper, unges muligheder og udfordringer ved transistionsprocesser i forbindelse med skole og uddannelse og unges politiske og demokratiske engagement og deltagelse.

katrinetpn@ikl.aau.dk

Resumé

Denne artikel har til formål at nuancere den dominerende mangeldiskurs, der ser samtidens unge som politisk uengagerede og passive. Gennem en afsøgning af en tværgående generationel politisk dagsorden, tegnet af en moralsk bevidsthed om egne privilegier og drevet af en forpligtelse over for lighedsbestræbelser, viser artiklen, at unges samfundsengagement ikke nødvendigvis udtrykkes som et larmende opgør med tidligere generationer. Med en tværgående læsning af interviews med i alt 85 politisk engagerede unge i 19 forskellige ungdomsorganiseringer undersøger artiklen, hvordan unges deltagelsesformer og orientering antyder en samlet politisk dagsorden udtrykt i tre spor: et generationsdefineret ungdomsengagement, der befinder sig fint i voksenfaciliterede rammer, en privilegiedrevet motivation, som ønskes udmøntet i at gøre en forskel for andre eller en særlig sag, samt et inkluderende lighedsbestræbende mantra om, at ALLE skal kunne være med. Artiklen diskuterer, om dette kan betegnes som en oprørsform, når både form og udtryk ikke trækker på konventionelle modstandsformer, eller om en insisteren på at forbinde unges politiske engagement med oprør netop forhindrer, at vi har øje for denne type subtile og samarbejdsvillige politiske projekter, som bæres frem af unge.

Keywords
Generation, lighed, moral, motivation, oprør

Copyright © 2022 Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons CC BY-NC 4.0 License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Abstract
This article explores the possible presence of a crosscutting youth generational, political agenda based on a moral awareness of privileges and a commitment to equality. Thereby, the article aims to nuance both the predominant deficit discourse describing today's young people as politically disengaged and passive, and the idea that young people's political engagement must take form as a counterreaction to the norms of previous generations. A crosscutting analysis of the motives and forms of participation practiced by a total of 85 politically engaged young people from 19 different youth organizations carves out three indications of a shared political agenda: A youth engagement, and maybe a generational phenomenon, that can function in dialogue with or facilitated by adults without conflict. A strong sense of privilege that motivates participation and becomes a driver to make a difference for others. Finally, a hegemonic equity-oriented mantra of including and welcoming everyone into the organisations. Concludingly the article discusses whether this shared agenda can be coined using the concept of rebellion. Or whether the findings rather underline the need to define new lenses as well as concepts to enable us to recognize emerging forms of youth generational political expressions and agendas.

Keywords
Generation, equality, moral, motivation, rebellion

Introduktion

Forståelsen af politisk deltagelse er i drastisk forandring, hvilket for en stor del skyldes, at unges ændrede deltagelsesmønstre kalder på nye forståelsesrammer (Loncle et al., 2012; Marsh et al., 2007). Ændring i formelle politiske deltagelsesmønstre, såsom lavere valgdeltagelse, færre medlemskaber i politiske partier og faldende deltagelse i traditionelle former for aktivisme, har resulteret i en mangeldiskurs, som identificerer unge som apatiske (Marsh et al, 2007; Marsh et al., 2015), fremmedgjorte (Stoker, 2017) og afkoblet fra formelle politiske systemer (Bang, 2011). En stigende bekymring for unges fremtidige demokratiske medborgerskab er også reflekteret i politiske strategier (European Commission, 2009), som særligt fremhæver behovet for at styrke fokus på uddannelse til medborgerskab. I den nordiske litteratur understøttes denne skepsis til en vis grad af analyser, som peger på tendenser til, at unge ikke vil forpligte sig i længere tid (Grubb & Henriksen, 2018), at deres deltagelse er drevet af karriereorientering (Grubb, 2016) samt studier, som påpeger en manglende demokratisk selvtillid (Lieberkind & Brunn, 2012).

En række studier i den samtidige ungdomsforskningslitteratur søger at udfordre dette mangelsyn (Loncle et al., 2012; Walther et al., 2019) og påpeger, at unge ikke er uengagerede, men derimod gør politik på nye måder, som ikke er synlige i traditionelle forståelsesrammer (Pickard & Bessant, 2018b; Pitti, 2018). Denne artikel lægger sig i forlængelse af disse intentioner om at udfordre mangelsynet på unge som politiske deltagere ved at identificere, beskrive og konceptualisere nye forståelser af det at være politisk engageret. Forståelsesrammer, som kan hjælpe os med at få øje for og begribe, hvordan unge er samfundsengagerede samt med hvilke udtryk og forandringshorisonter. I forlængelse heraf afsøger vi i denne artikel, om der også i dag kan spores fælles tværgående politiske dagsordener blandt samfundsengagerede unge. Gennem en tværgående læsning af kvalitative interviews med i alt 85 unge, som er engageret i 19 forskellige politiske ungdomsorganiseringer, leder artiklen efter generelle spor af nye måder at være politisk på og af nye typer af politiske dagsordener blandt politisk engagerede unge. Dermed anlægges et mere generationelt blik, og artiklen vil således ikke sætte fokus på de enkelte sager og organisationer, de forskellige unge repræsenterer, men derimod anlægge et samlet tværgående blik, som definerer unge som en af gruppe individer, der er vokset op i en tid præget af nogle særlige forhold og betingelser (Andres & Wyn, 2016). Med det udgangspunkt søger denne artikel at besvare spørgsmålet: Findes der politiske udtryksformer og budskaber, som går igen hos unge på tværs af deres specifikke

politiske dagsordener og organiseringer? Et blik, som udfoldes gennem tre tværgående analytiske læsninger, der tilsammen viser konturerne af et samlet politisk projekt drevet af en enslydende politisk moral blandt unge. I forlængelse af temaet for dette særnummer diskuteres afsluttende, om det meningsfuldt kan kaldes en ny form for oprør.

Nye tendenser og konceptualiseringer af unges politiske deltagelse

Analyserne i denne artikel er inspireret af nogle af de centrale bidrag til at forstå unges politiske deltagelse på nye måder. Theocharis & van Deth (2018) beskriver, hvordan unges deltagelsesformer er under konstant udvikling, og understreger vigtigheden af kontinuerligt at udfordre og nuancere, hvad der forstås som politisk deltagelse. Langt de fleste studier vurderer unges politisk deltagelse ud fra formelle kriterier som medlemskab af politiske partier, valg og deltagelse i formelle ungeråd (Walther et al., 2019). Der er også tradition for at forbinde unges politiske deltagelse med uformelle og aktivistiske modstandsformer (Pitti, 2018), hvilket ofte leder til efterlysningen af 'et nyt ungdomsoprør' (Lieberkind, 2020; Loncle et al., 2012). Begge disse forståelser finder samtidens ungedeltagelse mangelfuld og underbygger mangelsynet på unges engagement og bekymringer for deres rolle i den fremtidige opretholdelse af det demokratiske system.

Unge som hverdags- og mikropolitiske deltagere

For at nuancere blikket argumenterer en række forskere for (Lister, 2007; Smith et al., 2005; Walsh et al., 2018; Wood, 2014), at hverdagsliv og politisk deltagelse skal forstås meget mere sammenflettet. Vi skal have blik for alle de mikropolitiske udtryk og handlinger, som unge aktivt tager del i, og som udfolder sig og virker forandrende ind på unges måde at leve deres hverdagsliv på og på verden omkring dem (Wood, 2014). Denne udvidede forståelsesramme skaber blik for den deltagelse, som finder sted i de hverdagslige praksisser og i de forskellige rum og steder, hvor unge færdes (Batsleer et al., 2017; Percy-Smith, 2015). Nielsen (2019) beskriver eksempelvis, med udgangspunkt i et studie om unges universitetspolitiske aktivisme, hvordan unge balancerer mellem, hvad hun kalder 'responsibility to act' og 'responsibility to otherness', hvor det politiske således ikke kun retter sig mod at opnå indflydelse på den traditionelle politiske arena, men også kommer til udtryk gennem et ransagende blik på egne og andres positioner. Her er interne diskussioner om plads til marginaliserede positioners stemmer, egne privilegier og hierarkiske mødestrukturer således under lup og vidner om et politisk projekt, der rækker ud over den sag, de unge ellers er samlet om. Dermed åbnes der mulighed for at se engagerede unges interne hverdagslige interaktioner som udtryk for deres politiske engagement.

En dialogsøgende ungdomsgeneration

I den nordiske kontekst har blandt andet Lieberkind (2020) og Ekman & Amnå (2012) arbejdet med at nuancere blikket på unges politiske engagement og deltagelsesformer. Modsat unge i de øvrige europæiske lande, som reagerer på økonomisk krise, stor ungdomsarbejdsløshed, boligmangel og stor ulighed mellem generationer (Bessant et al., 2017), karakteriserer både Ekman & Amnå (2012) og Bruun & Lieberkind (2011) nordiske unge som en generation med stor tiltro til de demokratiske systemer og med en oplevelse af, at de lever et privilegeret ungdomsliv. Lieberkind (2021b) karakteriserer endvidere danske unge som vidende, interesserede og deltagende i dialoger, men understreger, at deres deltagelse udtrykkes strategisk i 'kontrapolitiske' handlinger. Det kommer til udtryk ved, at de ikke

deltager gennem protester og ukonventionelle politiske aktiviteter, men ved at tage del i formelle politiske handlinger og gennem politiske samtaler, netop fordi de generelt har tiltro til og gerne vil bevare de eksisterende demokratiske systemer. I lyset af det, Trondman (Sørensen et al., 2013) beskriver som opkomsten af en ny 'relationsgrammatik' i forholdet mellem børn, unge og voksne, kan denne tendens til at engagere sig politisk gennem dialog og samarbejde, frem for ved at gøre modstand, også læses som en generationel dimension. Børn, unge og voksne i dag lever mindre adskilt i hverdagen, og børn og unge positioneres i langt højere grad som subjekter i deres egen ret med kompetencer og ret til at have indflydelse (Sørensen et al., 2013). Relationsgrammatikken betyder, at danske unge er vokset op med anerkendelse af deres medborgerskab i de nære relationer, men også i deres institutionelle og civilsamfundsliv (Kjellander et al., 2020), hvor børn og unges ret til deltagelse er blevet cementeret og aktivt praktiseret i stigende grad over de sidste tre årtier (Bruselius-Jensen & Nielsen, 2020). Dette nye børnesyn manifesterer sig forskelligt for forskellige ungegrupper, men samtidig udgør det en samlet forandret generationel betingelse for deltagelse (Bruselius-Jensen et al., 2021) og må forventes at komme særlig stærkt til udtryk hos de unge i dette studie, som alle har valgt at engagere sig i mere eller mindre traditionelle politiske organisationer og foreninger (Marien, Hooghe, & Quintelier, 2010). I forlængelse af Lüküslü & Walthers (2020) studie af 'deltagelsesbiografier' hos unge engageret i formelle politiske organiseringer i en tværeuropæisk kontekst må det formodes, at de unge i dette studie i særlig grad har 'deltagelsesbiografier', som er defineret ved, at de ser sig selv som politiske subjekter med handlekraft, og anerkendelse af deres ret og kompetencer til at deltage, og som derfor finder det meningsfuldt at organisere sig politisk.

En ny moralsk orientering

Det, vi i studiet ser kimen til på tværs af de forskellige ungegrupper, vi har talt med, er netop et politisk engagement drevet af en forestilling om, at alle unge har ret til at blive hørt og taget alvorligt, hvilket i høj grad opleves som et ansvar og som et politisk projekt at leve op til. Men samtidig reagerer de unge i undersøgelsen med stor indignation, når disse oplevede rettigheder ikke bliver mødt for dem selv, men også i høj grad for andre. Denne orientering ligner til dels en ny tendens, som Pickard & Bessant (2018a) identificerer blandt franske unge i #Nuit Debout-bevægelsen, hvis protester ikke er drevet af en særlig ideologi, men er båret af en moralsk indignation over stigende prekarisering og ulige muligheder på tværs af generationer. Pickard & Bessant (2018a) beskriver moral og oplevelsen af uretfærdighed som en potent ny kernedynamik i unges politiske engagement. Mens moralpolitiske orienteringer i deres studie forbindes med stærke emotionelle udtryk som vrede, håb, patriotisme og modstand mod ældre generationers grådighed, afsøger vores analyser en mere afdæmpet moralsk orientering og drivkraft, som handler om, at der skal være plads til alle, samt en – til tider skuffet – forventning om, at alle vil blive lyttet til og taget alvorligt af voksne og magthavere.

Et tværgående analytisk blik

Med inspiration fra disse nyere tilgange til at forstå unges politiske deltagelse vil denne artikel foretage en tværgående læsning af fortællinger fra det brede udsnit af allerede engagerede unge, som har deltaget i studiet. Ved således ikke at sætte fokus på de unges individuelle sager og organiseringsformer, men ved at se på tværs af de unges bevæggrunde, deltagelsesformer og generelle politiske orienteringer, kan studiet bidrage med et unikt tværgående blik, som kan udforske og tydeliggøre nogle af de politiske budskaber og deltagelsesformer,

som er til stede på tværs af de unges fortællinger om at være politisk engageret. Således præsenteres tre analytiske tværgående læsninger, som har vist sig prominente på tværs af materialet, og som tilsammen viser det, vi kalder 'spor' af en generationel forandringsdagsorden drevet af forpligtelse og lighedsbestræbelser. De analytiske nedslag er udviklet gennem en abduktiv vekselvirkning mellem læsning, genlæsning og kodning af empirisk materiale i dialog med teori og anden litteratur om unges politiske deltagelse og er således inspireret af hermeneutik (Gilje, 2017) og tematiske analyser (Schreier, 2014). Gennem den første læsning blev særligt tematikkerne om 'alle kan være med' og 'jeg vil bruge mit privilegium' meget tydelige. På baggrund af nye litteraturstudier og analytiske læsninger fremkom yderligere to tematikker, 'de unges blik på egen deltagelse' og endelig et 'fravær af generationelle kampe', som tværgående tendenser i de unges deltagelse. De tre tematiske spor, som præsenteres i artiklen, er udtryk for den sidste læsning med inspiration fra ovenstående teori kondenserret i tre tværgående tendenser, som tilsammen forsøgsvis defineres som en ungdomsgenerationel privilegiedrevet lighedsdagsorden. Begrebet 'spor' bruges for at indikere, at artiklens analyser er et første skridt mod at identificere et fælles ungdomsgenerationelt projekt og en fælles udtryksform.

Data og metode

Artiklen er baseret på et rigt kvalitativt empirisk interviewmateriale med i alt 85 unge, som er engageret i 19 forskellige organiseringer. Studiet er udført i 2019-2020 med det formål at undersøge unges motivation for deltagelse i politiske og interessebaserede organiseringer. De udvalgte organiseringer repræsenterer både foreninger og mere uformelt organiserede fællesskaber, derfor bruger vi i artiklen den samlede betegnelse 'organiseringer'. Organiseringerne er udvalgt efter tre udvælgelseskriterier med henblik på bred repræsentation: 1) Organiseringsform: Både foreninger og mere uformelt organiserede fællesskaber. 2) Historie: Både nyopståede og veletablerede organiseringer. 3) Diversitet i formål. De udvalgte organiseringer falder løseligt i fire formålskategorier: A) Altruistiske organiseringer, som har til formål at støtte og hjælpe andre befolkningsgrupper. B) Organiseringer drevet af en særligt ideologisk eller religiøs orientering, herunder politiske ungdomspartier. C) Organiseringer med fokus på subjektive positioner i ungdomslivet, herunder fokus på handikap, etnicitet og kønsidentitet. D) Organiseringer med fokus på sager relateret til eksterne forhold, herunder natur, miljø og lokalområder.

De unge informanter er således frivillige i forskellige typer af organiseringer, som har forskellige sager for øje (fx studie- og fagforeningspolitik, klima og dyrevelfærd, køn og seksualitet, race og etnicitet). Udvælgelseskriterieriere har til formål at demonstere bredden af organiseringer repræsenteret i analysen, og disse bringes ikke analytisk i spil i artiklen. I 14 organiseringer er der foretaget gruppeinterviews med mellem 2 og 6 unge og med en længde på 80-180 minutter. I 4 organiseringer er der kun foretaget enkeltpersoninterviews af lidt korte varighed, da det ikke lykkedes at finde flere deltagere, som ønskede at medvirke. Grundet coronarestriktioner i dataindsamlingsperioden er interviewene både foretaget virtuelt og ved fysisk fremmøde. Vi har benyttet den samme spørgeguide til begge typer af interviews. I de fysiske interviews anvendte vi kollektiv mapping (Bagnoli, 2009) med post-its ved flere spørgsmål, mens vi anvendte chatfunktionen i de virtuelle interviews. Interviewene har fokus på deltagernes motivation, barrierer for deltagelse og oplevelse af tilhørsforhold i organisationen. Alle interviews har berørt følgende temaer: Hvorfor de har valgt at være med i organiseringen, hvordan de kom med, hvilken rolle og position de og andre har, hvilke oplevelser i organiseringen der er særlig vigtige, hvornår det har været henholdsvis

nemt og svært at være med, samt hvordan adgang og tilgængelighed opleves. Gruppeinterviews, eller kollektive samtaler (Kamberis & Dimitriadis, 2011), blev anvendt for at etablere en dialog og fælles afklaring mellem de unge i løbet af interviewet som for at skabe indblik i, hvordan de unge gensidigt meningsforhandler formål og værdisætter engagementsformer.

Med få undtagelser, hvor vi har talt med helt nye deltagere, kan respondenterne karakteriseres som de særligt engagerede deltagere i de forskellige organiseringer. Nogle har været der længe, andre er bare meget engagerede på interviewtidspunktet. Alle er ulønnede frivillige. Vi har ikke systematisk indsamlet viden om respondernes sociale baggrund, men grundet organiseringernes særlige fokusområder og den viden, vi har fået gennem interviewene, kan respondenterne skitseres ved dels at have en overvægt af unge på mellemlange eller videregående uddannelser, dels ved at have en stor repræsentation af unge, som tilhører minoriteter, enten på grund af etnicitet, seksuelle orientering eller på grund af mentale eller fysiske handikap. Vi har ikke konsekvent spurgt ind til alle vores informanters kønsidentitet. Aldersmæssigt dækker de et spænd fra omkring 15 til 35 år, med hovedvægt på unge i start-midt-20'erne.

Interviewene er foretaget under hensyn til gældende GDPR-regler for kvalitativ forskning vedrørende personfølsomme data, herunder politisk overbevisning. Deltagerne har samtykket skriftligt og haft mulighed for at trække deres udsagn tilbage frem til publiceringstidspunktet, hvilket er benyttet i et enkelt tilfælde. Alle interviews er optaget og fuldt transskriberet. Alle navne og stednavne i artiklen er pseudonymiseret, og personrelaterbare oplysninger er forsøgt udeladt. Af GDPR-hensyn kan vi ikke oplyse navne på organiseringerne, da respondenter fra mindre organiseringer vil være persongenkendelige. Ved citering nævnes derfor heller ikke de unges organisatoriske tilknytning.

Analyse: tre spor af tværgående politiske budskaber og udtryksformer

I det følgende præsenterer vi tre tværgående analytiske læsninger, som hver for sig og tilsammen søger at identificere politiske budskaber, såvel som udtryksformer, som kan spores på tværs af de unges fortællinger om at være politisk engageret i lige netop deres organisering. Selv om vi fremstiller dem nogenlunde adskilt, er der tale om analytiske fund, som har fremstået sammenfilterede og overlappende i de unges fortællinger, ligesom de i nogle tilfælde ikke har været tydeligt formuleret af de unge, men snarere fungerer som en slags baggrundstæppe i deres fortællinger. Dette blandt andet fordi de repræsenterer nogle selvfølgelige forståelser og orienteringer, som de unge ikke direkte taler frem som definerende for deres deltagelse. Af hensyn til artiklens omfang bygges de analytiske nedslag op omkring få citater. Men disse er udvalgt, så de repræsenterer generelle tendenser i materialet på tværs af de mange forskellige unge og organiseringer.

Et ungdomsgenerationelt engagement i samspil med voksne og professionelle

Et første spor, vi vil trække frem, er det forhold, at mange af de unge i studiet befinder sig ganske fint med, at deres deltagelse er støttet og udfoldet i samspil med eller faktisk rammesat af voksne og professionelle. I flere af de større foreninger er der professionelle ansat, som har til opgave at involvere og organisere de frivillige unges arbejde og engagement. Denne rammesætning er noget, mange af de unge tilsyneladende bare glider ind i og værdsætter. I citatet nedenfor fortæller en ung, hvordan de professionelle i den organisering, hun er en del af, i samarbejde med frivillige udvikler en række tilbud, som de unge kan vælge imellem:

> Meget af det [organiseringen] generelt gør, det er, at vi finder en masse frivillige, der vil lave noget fedt. Men vi prøver ligesom at få det delt ud i nogle udvalg. Så er det natur, vi kan melde os til, så er det det omkring seksualundervisning, så er det et andet udvalg og så et tredje udvalg. Fordi så kan folk gøre det, de synes er spændende, og det, som giver dem energi, og som de synes er sjovt.

Den unge problematiserer i citatet slet ikke, at hendes deltagelse er rammesat af de professionelle i organiseringerne. Tværtimod oplever hun, at netop denne facilitering gør det muligt for hende at bruge sit engagement der, hvor det giver mest mening. Dermed afspejler de unges relation til de voksne og professionelle meget fint det, som Trondman (Sørensen et al., 2013) identificerer som en ny relationstionsgrammatik, nemlig at unge forventer at blive mødt som kompetente medspillere og at have en mere ligeværdig relation til voksne. Et skift, der, om end på forskelig vis, påvirker hele den ungdomsgeneration, som er vokset op med denne nye intragenerationelle relationsgramatik, hvilket vi ser spor af på tværs af de unge respondenter i materialet. Relationsgramatikken viser sig også tydeligt i materialet ved, at denne parathed til at deltage i mere rammesatte aktiviteter er betinget af, at de voksne og professionelle har en anerkendende og involverende relation til de unge. Fx fortæller en af de unge følgende om at blive en del af den organisering, hvor hun er engageret:

> Det var første gang, at voksne mennesker så mig helt i øjenhøjde, og jeg også følte mig voksen, selv om jeg var femten år, da jeg startede med at komme her. Men det der med at føle sig **helt** anerkendt og sådan ikke nogens noget, bare helt sig selv. Det var en meget stor oplevelse for mig.

Det er helt tydeligt i citatet, hvor betydningfuldt det har været for den unge ikke at opleve sig som objekt for voksnes dagsordener, men faktisk at opleve at blive set som kompetent og ligeværdig deltager. Litteraturen er generelt rig på problematiseringer af voksnes fokus på og rammesætning af unges politiske deltagelse (fx McMahon et al., 2018; Walther, 2012), og kritikken rettes her mod, at det er voksne, som rammesætter og definerer formål og indhold for de unges deltagelse. Men mange af fortællingerne i dette studie peger altså på, at unge oplever at kunne engagere sig meningsfuldt inden for tilbud rammesat af voksne, hvis relationene er ligeværdige og anerkendende.

Der er også unge i studiet, som deltager i mindre og mere nyopstartede organiseringer. Disse er mere ungeorganiserede og har oftest ingen professionelt ansatte med løn, ligesom der er færre eller ingen etablerede fastlagte programmer og strukturer. De unge, som søger denne form for organisering, udtrykker, at det for dem betyder mere frihed til selv at bestemme, hvad man skal, og hvordan man vil gøre det. Her fortæller en ung:

> Nu har jeg også tidligere været lidt aktiv i [en stor miljøorganisation], og det er supernemt, fordi der er bare ét møde, du skal dukke op til hver anden uge, så du ved altid, hvor du skal hen hvornår, og så bliver der bare nogle opgaver, som nærmest bliver tildelt dig. Hvor her i [organiseringen] er det virkelig sådan, at man skal altså vise engagement og vide, hvor man vil hen, og vide, hvad man vil. Altså på den måde kræver det lidt mere af folk. Men på den anden side kan du gøre basically, hvad du vil, når du så kommer ind.

For nogle unge kan engagementet altså vokse med oplevelsen af mere indflydelse på beslutninger og ved, at deres funktion og rolle i organiseringen kan bevæge sig og skifte form. Samtidig anerkender den unge, at det på mange måder kan være nemmere at tilgå de mere

rammesatte opgaver i de større, mere professionaliserede organiseringer. Det ungeorganiserede engagement beskrives således ikke som en modstand mod voksne og professionelles facilitering, men derimod som et ønske om frihed til at handle, som de vil, i en mere agil organisering. Voksne og professionelles facilitering ses altså ikke, som der argumenteres for hos blandt andet McMahon et al. (2018) og Walther (2012), som en magt til at definere, hvordan og i hvad unge kan engagere sig, men snarere som en hjælp og understøttelse, som kan gøre ungedeltagelsen lettere, hvis man som ung ønsker det.

Mens de unge i de ungeorganiserede organiseringer ikke trækker på voksne til at facilitere deres deltagelse, så er de, som vi udfolder mere nedenfor, meget åbne for, at de ældre generationer engagerer sig og støtter op om deres sag. Flere unge i studiet taler også om værdien af, at voksne støtter op om sagen, og at de endda nogle gange understøtter og skaber bedre adgang for unges mulighed for at engagere sig. For eksempel fortæller en frivillig fra et initiativ rettet mod en gruppe helt unge om betydningen af forældres understøttelse af disse unges deltagelse:

> Og vi får rigtig mange henvendelser fra forældre. Der er også nogle af forældrene, der ligesom følger deres unge barn med til [organiseringen] nogle gange, og det er bare mega rart at se, synes jeg, hver gang når det sker. Og der var en far på et tidspunkt, som sådan henvendte sig direkte til mig i hvert fald, og var sådan »ej, det er så supergodt, det, I gør« og »det er så skønt, at der er sådan noget her, og det betyder bare virkelig meget for mit barn« og for ham selv og sådan noget, at der er det her.

Som det fremgår i citatet, oplever den unge her, at de helt unges forældre bakker op om deres børns deltagelse og dermed om organiseringens politiske projekt. Og selv om der ikke her er direkte tale om, at ældre og unge går sammen om det politiske projekt og organisererer sig i samme forening, opleves den tværgenerationelle opbakning som meget betydningsfuld og som en væsentlig anerkendelse af det politiske projekt.

Dette første tværgående spor indikerer dermed, at de unges engagement ikke nødvendigvis er drevet af og defineret som en generationelt opgør. De unge i studiet vil gerne have støtte fra voksne og professionelle både til at rammesætte og understøtte deres deltagelse. Men også til at få støtte og styrke bag deres politiske sag. Når vi i artiklen beskriver det samlede politiske projekt som generationelt, er det altså ikke, fordi den er drevet af et generationelt opgør. Men snarere, fordi den politiske forandringsdagsorden og udtryksform, vi forsøger at spore, afspejles af, at de unge i studiet er vokset op i en tid, hvor nogle særlige intragenerationelle relationer har været definerende for deres adgang til og deres selvforståelse af deres politiske aktørskab.

Vores privilegium forpligter os til at gøre en forskel

Den andet tværgående spor i de unges fortællinger viser sig ved, at de unge ofte og på forskellig vis taler om, at de opfatter sig som særligt privilegerede som danskere og oplever, at deres privilegium udløser et ansvar, som de kan forløse ved at gøre en forskel for andre unge eller for en vigtig sag. Nogle unge fortæller i forlængelse heraf om tilfredsheden ved at lave frivillige projekter i afrikanske lande, andre om at gøre op med fordomme om deres boligområde, så deres søskende kan få en bedre fremtid. Her fortæller en ung:

> Altså, grunden til, at jeg meldte mig ind, var, at jeg tænkte, sådan man føler sig så privilegeret, når man er født i Danmark, og man har så mange goder, altså, man lever jo virkelig et luksusliv

> her. Og så føler jeg lidt, at man skylder verden at give noget tilbage. Så det var nok årsagen til, at jeg meldte mig ind.

Mens det politiske engagement for unge i andre europæiske lande ofte er beskrevet som en reaktion på deres oplevelser af prekarisering, generationel ulighed og økonomisk krise (Bessant et al., 2017; Pitti, 2018), oplever danske unge sig som privilegerede, som den unge i citatet ovenfor forklarer. Et forhold, som også er understreget hos Lieberkin (2020) på baggrund af et datasæt, som bredt omfatter danske unge. Men mens det oplevede privilegerede liv for danske (Lieberkin, 2020) og øvrige nordiske unge (Ekman & Amnå, 2012) ofte angives som begrundelsen for ikke at organiserere sig politisk, bliver det modsat netop drivkraften for deltagelse for de engagerede unge i dette studie. De unge i vores studie taler om at være motiveret af presserende eller påtrængende forhold i deres egen livsstitutation. Motivationen er båret af et ønske om at kunne forbedre livsbetingelserne for andre unge eller for sager, som ligger uden for dem selv, eksempelvis klimaproblemer og dyrerettigheder. For nogle unge bliver denne forpligtelse understreget af deres egen livsbiografi. De fortæller eksempelvis, at de selv har oplevet fattigdom, tidligere har været udfordret med psykisk sygdom eller at være udsat for uretfærdighed knyttet til deres status som minoritet. Fælles for dem er, at de nu handler på disse vilkår og tidligere erfaringer, drevet at ønsket om at at hjælpe andre i samme situation. Det privilegiedrevede engagement fletter sig derved sammen med den forandrede relationsgrammatik, fordi de unge ikke bare oplever sig priviligerede på grund af materialle goder, som den unge angiver i citatet ovenfor, men også har tiltro til at de kan påvirke verden omkring sig og gøre en forskel for andre, hvis de engagerer sig. Selv om de har oplevet ulighed og uretfærdighed, tror de på, at de kan gå i dialog og bruge de etablerede systemer til at skabe forandring.

Opmærksomheden på egne privilegier kan også handle om at give andre unge adgang til de ressourcer og det fællesskab, som de unge selv har oplevet gennem deres deltagelse. Her fortæller en af de unge:

> Grunden til, at jeg er blevet mere og mere engageret, det var, fordi jeg oplevede, hvor fedt det var ligesom at tage del i det her fællesskab, som vi har snakket om. Og så ville jeg jo gerne brede det ud, så andre får den der fede oplevelse med det. Det har gjort så meget for mig, så ønsker jeg også, at det skal blive ved med at gøre lige så meget for andre.

Ønsket om at skabe adgang til ressourcer som andre, mindre privilegerede, unge har brug for, kan have form af adgang til fællesskaber, konkrete ressourcer som fysiske steder, kurser og økonomisk støtte eller, mindre ofte, adgang til politisk indflydelse. Ligesom Nielsens (2019) pointe om, at unges politiske arbejde både rettets udad mod en sag og indad mod deres interne omgangsformer, udtrykkes denne opmærksomhed på lige adgang til ressourcer klassisk som adgang til materielle ressourcer, men understreger også, at adgang til at blive en del af et internt fællesskab opleves som en mindst lige så attraktiv ressource.

Denne oplevelse af forpligtelse for at gøre en forskel er også stærkt definerende for de unges forhandlinger om, hvad en god frivillig skal være drevet af, og hvad man helst ikke skal være drevet af. Mens flere af de unge således fortæller, at de ved opstarten mest var optaget af at få noget erfaring, de kunne skrive på deres CV, er de meget optaget af at understrege, at det ikke længere er det, de er drevet af. Som en ung her fortæller:

> Jeg har siddet rigtig meget med rekruttering, og jeg har siddet og snakket med folk, der gerne vil ind i [organiseringen], og når man får dem der i røret, der bare er sådan »jeg skal bare have

> noget erfaring« i stedet for sådan gerne vil ind for at hjælpe unge mennesker eller gerne vil ind og have et fællesskab selv, fordi det må man jo også godt komme for. Så det er ikke, fordi man er en skiderik, det er bare en følelse, jeg oplever, hvis jeg sidder med nogen i røret, der ikke engang gider lade, som om de er rigtig interesseret.

Det er altså ikke en legal begrundelse at være frivillig for at styrke sit CV. Man skal ville gøre en forskel eller i det mindste bare selv søge et fællesskab. Selv om studier peger på, at mange unge faktisk motiveres til frivilligt arbejde af karriereovervejelser (Bruselius-Jensen & Sørensen, 2017; Grubb, 2018), er ikke noget, de siger højt.

Det 'sande' engagement forbindes også med at ofre sig selv og sin tid på sagen. I materialet er der en rig repræsentation af fortællinger om unge, som oplever at ofre sig for sagen og ikke kun hygger sig og har det sjovt. I den yderste konsekvens kan det endda være anledning til ekskludering, hvis man ikke viser den rette indstilling:

> Vi har også smidt folk ud, fordi folk sådan decideret kun har været her, fordi de synes bare det var hyggeligt at være med. Og det er bare ikke godt nok, fordi så spilder du andres tid. Ikke fordi, fair nok, spild din egen tid, det er jeg ligeglad med. Du skal ikke spilde min eller nogle af de andres.

Også hos andre organiseringer understreges det, at den rette måde at være med på er at bruge meget tid, være dybt engageret og påtage sig meget ansvar. I forlængelse af Lister (2007) og Batsleers (2017) fremhævning af det mikropolitisk aktørskab bevidner de unges fortællinger om, hvordan de internt i deres frivillighedsarbejde hele tiden forhandler, hvordan man gennem sin deltagelse og motivation kan vise det rette politiske aktørskab. Noget, som hele tiden forhandles og balanceres, således at de unge både oplever at kunne udvise den rette indstilling og engagement, mens de samtidg kan fastholde deres motivation til at deltage. Som en ung her fortæller:

> Efter det der 11 timer lange møde plejer vi jo også at sådan have en fest bagefter og sådan hygge os, og så er det ligesom også okay, at man har brugt en hel dag på at sidde og være koncentreret, så er det superrart, at man ligesom får noget i den anden ende.

Det hyggelige bliver belønningen for det store arbejde og kommer også til udtryk i fortællinger om at få nye venskaber, at blive hængende til en kort snak efter et gruppemøde eller ved at tage ud at bowle sammen. Det at have det sjovt kan således på den ene side forstås som modsætning til det selvopofrende engagement. Men i de unges fremstillinger handler det mere om, at det hyggelige er afgørende for at forblive aktiv og engageret i sagen og i organiseringen. Balancen mellem hygge og opofrelse er således en balance, der skal opretholdes for at skabe et bæredygtigt og langvarigt engagement.

Det andet empiriske spor identificerer således nogle fælles politiske dagsordener og deltagelsesformer, som går på tværs af individuelle forskelligheder og organisationelle tilknytninger. Det handler som nævnt om, at de unge oplever sig som priviligerede og derfor forpligtet til at hjælpe andre unge eller at kæmpe for en særlig politisk sag, som ligger uden for dem selv. Det kommer både til udtryk i deres konkrete engagement og handlinger, men viser sig også i den måde, hvorpå de internt mikropolitisk forhandler balancen mellem at være selvopofrende for sagen og for selv at få del i sjov og hygge. I forlængelse af det første spor antyder det privilegiedrevede engagement også, at de unge i studiet har tro på, at de gennem dialog og arbejde i formelle systemer har adgang til at skabe forandring.

ALLE skal kunne være med!

Et sidste tværgående spor udspringer af en målsætning og værdi, der fremstår som umuligt at modsige – nærmest som et mantra i vores intreviews: ALLE kan være med i de unges forening eller fællesskab. Det er dette spor, som står mest utvetydigt frem på tværs af vores materiale og vidner om en nærmest hegemonisk diskurs om, at man skal bestræbe sig på, at alle kan (eller skal kunne) være med. Uanset om de unge kæmper for sager som klima, bedre uddannelsesvilkår eller bedre muligheder for sårbare unge, udgør denne orientering en fælles og tværgående sag i alle organiseringerne. Det beskrives dog ikke som en eksplicit politisk målsætning for organiseringerne. Det er ikke med kamp, næb og kløer, at de unge taler denne sag frem. Der er modsat nærmest en selvfølgelighed over de unges fortælling om denne målsætning: Selvfølgelig må alle være med hos os. De unges orientering reflekterer en tiltagende stærk samfundsmæssig diskurs om at skulle kunne rumme forskelligheder og forestillingen om socialt fællesskab med mere ligeværd. En orientering, som ifølge Nielsen (2019) er særlig stærk hos unge. Dette fælles projekt tydeliggøres ved, at selv om de unge egentlig er organiseret omkring en særlighed, de har til fælles, eller en fælles ideologi, insisterer de alligevel på, at alle kan være med – uanset ståsted, kultur og position:

> Nu når vi siger, at det er meget en kurdisk og tyrkisk kultur, så hentyder vi ikke til, at vores fællesskab kun er for kurdere og tyrkere. Vi er for alle kulturer og alle baggrunde, så lige meget hvor du kommer fra, så er du altid velkommen her.

Meget symptomatisk for fortællingen om, at alle kan være med, fortæller den unge ovenfor, at selv om den organisering, hun er medlem af, har fokus på kurdisk kultur og dans, betyder det ikke, at unge med andre kulturelle baggrunde ikke også kan være med. Eller som en anden ung fra en anden organisering udtrykker det:

> Uanset hvor man bor, eller hvor gammel man er, eller hvorvidt man er til at tale dansk eller ej, så kan alle være med til at gøre noget og sandsynligvis gøre noget megastort.

Denne ubetingede insisteren på åbenhed finder vi hos stort set alle organiseringer i vores materiale. Hos stort set samtlige italesættes, at alle er velkomne, selv hvis de ikke er den primære målgruppe.

Åbenheden, at alle kan være med, kan umiddelbart bare tolkes som en naturlig del af at ville fremme en særlig sag efter en devise om, at jo flere, der er med og støtter op om sagen, jo større indflydelse kan man få. Men det er ikke kun den interesse, som spiller ind hos de unge. En orientering, som driver denne insisteren på, at alle kan være med, er en fremadrettet målsætning om at have en stor diversitet i medlemsgruppen. Selv om dette står i modsætning til, at en række undersøgelser af danske unges frivillige arbejde peger på, at rekruttering i realiteten primært sker i de nærmeste sociale kredse (Levinsen & Fridberg, 2008; Fridberg og Henriksen, 2012), har de unge i denne undersøgelse ikke desto mindre en gennemgående opfattelse af, at de gerne vil have så stor en diversitet som muligt i deres organisering. Dette fremgår i følgende citat fra en ung:

> Ja sænke barren, så der er plads til alle og derudaf finde ud af, at man på ingen måde sænker barren kvalitativt. Altså, det tager lang tid, fordi man skal samarbejde med andre kulturer, hvor man ikke lige kender hinanden og jokes, men til gengæld så kommer der bare noget uhyggelig smukt ud af nogle helt andre kulturer pludselig, som man aldrig kunne have forudset.

De unge i denne organisering er villige til at rumme grupper med andre religioner, selv om den sag, de er samlet om, er en særlig religion. På den måde viser fortællingen om rummelighed og adgang noget om den tilgang, de unge har til de sager, foreningerne har fokus på. For dem er sagens udbredelse og ideologiske forandring noget, som sker gennem dialog og samarbejde og ikke i modstand mod nogle særlige grupper eller overbevisninger. Ligesom selve sagen eller den drivende ideologi også bliver mindre væsentlig.

Ambitionen om at rumme alle i de demokratiske ungefællesskaber ligger tæt i forlængelse af orienteringen mod at forløse sit privilegium. Også her begrundes vigtigheden af at inkludere alle i ressourcefortællingen med, at fællesskabet kan tilbyde ressourcer og fællesskaber til mindre privilegerede unge, og genbekræfter dermed både fortællingen om, at alle skal kunne være med, og det privilegiebårede ansvar for at dele ressourcer og rettigheder.

De unges fortælling om, at alle kan være med, reflekterer også en grundlæggende tro på, at sagen og foreningens forandringsdagsorden kan spredes og styrkes gennem dialoger og fællesskaber på tværs af grupper med forskellige kulturer, baggrunde og overbevisninger. Dette vidner om en grundlæggende tro på det deliberative danske demokrati som vejen til at skabe politisk forandring, som også Lieberkinds (2021b) studier peger på. Ligesom de også styrker det, Nielsen (2019) identificerer som et samspil mellem 'responsibility to act' og 'responsibility to otherness'. Blandt de unge, vi har talt med, synes begge orienteringer at være stærkt til stede; som privilegeret ung har man ansvar for at handle, og man har samtidig ansvar for at skabe plads til alle, ikke mindst til de unge og positioner, der ikke altid har fået plads, eller til de sager, som fortrænges fra den politiske agenda.

Det kan måske fremstå som en simpel og meget lidt konfliktfyldt politisk orientering. Men for det første kompliceres den af, at det, de unge i studiet definerer som det mest værdifulde ved deres fællesskaber, netop er kendetegnet ved, at de unge her har noget særligt til fælles og derfor oplever en særlig fælleshed, gensidig forståelse og tillid i organiseringerne. Som en ung udtrykker det:

> Jeg tænker også, at det er fællesskabet og det med, at der er andre unge, man møder, med minoritetsetnisk baggrund, som man kan tale med og lytte til forskellige historier og sådan spejle sig selv i.

Organiseringerne er altså fora, som netop har deres kvalitet ved at være et rum for nogle særlige grupper af unge. Forkby & Batsleer (2020) beskriver, hvordan politisk engagerede unge søger mod unikke rum, hvor de i en beskyttet atmosfære kan eksperimentere med nye måder at være sammen på og nye former for deltagelse. De argumenterer for, at denne lukkethed, som etableringen af disse beskyttede enklaver medfører, kan være nødvendig, for at de unge frit og trygt kan afprøve nye deltagelses- og fællesskabsformer. Men med Nielsens (2019) sondring mellem responsiblity to act og responsibility to otherness kan disse umiddelbart lukkede rum også forstås som kollektive udviklende rum, hvor unge eksperimenterer med, hvordan de kan praktisere åbenhed og inklusion. Disse lukkede rum tales ikke umiddelbart frem af de unge som et ideal eller et ønske for, hvordan deres fællesskab skal være inkluderende for alle. Men selv de lukkede rum kan altså anskues som et mere levet (Lister, 2007) mikropolitisk udtryk og engagement for at tage ansvar for at fremme ligeværdighed og lige adgang.

Det tredje empiriske spor indentificerer således et fælles politisk projekt hos de unge, nemlig en altoverskyggende orientering mod inklusion og rummelighed og dermed en bestræbelse på ligeværdighed og lige adgang. Der er ikke tale om åben kamp mod de etablerede normer, men en, med Pickard og Bessants (2018a) begrebsramme, afdæmpet moralsk

orientering drevet af en helt særlig følelse af forpligtelse hos de unge om at skabe lige muligheder og lige adgang for alle. Et projekt, som kommer til udtryk ved eksplicit at insistere på at skabe plads til alle i fællesskabet, men som også viser sig implicit som arbejde med at praktisere ligeværd i mindre bekyttede rum internt i organiseringerne.

Diskussion

Dette temanummer har fokus på ungdomsoprør. I Den Danske Ordbog defineres oprør som »*det at en person eller gruppe rejser sig i protest mod en autoritet, en fremherskende opfattelse, en vedtagen norm el.lign.*[1]«, og som nærliggende begreber nævnes »*protest, anskrig, hyl, opstand, tumult, proteststorm*[2]« osv. Ungdomsoprøret i 60'erne og 70'erne, som på mange måde stadig er definerende for, hvordan vi forstår ungdomsengagement, er blevet karakteriseret som et opgør mod traditioner, magthierarkier og bestående normer (Lieberkind, 2021a; Wallerstein & Zukin, 1989) og som et opgør med tidligere generationers værdier (Daniels, 1996). Set i det lys er det svært at se de politiske dagsordener og deltagelsesformer i vores tværgående analyse som oprørske.

For det første er de tværgående dagsordener, som er ridset op i artiklen, netop ikke en protest mod tidligere generationer, men snarere udtryk for en orientering mod og forventning om at kunne indgå i dialoger, anerkendende samarbejder og ligeværdighed på tværs af generationer. Set i forlægelse heraf kunne det synes oplagt helt at ophæve fokus på det generationelle og ikke længere tale om unge som en samfundsgruppe med særlige politiske roller og udtryksformer. Det er bestemt værd at diskutere i forskningen fremadrettet. Men set i lyset af mangeldiskursen omkring unges deltagelse, som stadig står stærkt, giver det fortsat mening at styrke og nuancere synet på unge som samfundsengagerede. Ved at anvende generationsbegrebet ønsker artiklen derfor også at opfordre til at anlægge et langt bredere blik på unges politiske deltagelse og undersøge, om vi derigennem vil få øje på en ungdomsgeneration, der har fælles politiske projekter, som de på deres egen venlige og ordentlige måde kæmper for at udbrede og praktisere i deres egen nære verden såvel som i det samfund, de er en del af.

For det andet fremstår de unges tværgående politiske dagsordener ikke som nybrud. Ikke fordi lighed og retfærdighed ikke er stærke forandringsdagsordener, som potentielt, ganske langsomt, forandrer verden. Men fordi den måde, de unge udtrykker sig og praktiserer denne dagsorden på, ikke antager en form, som kan genkendes som oprørsk. Langt de fleste deltager på de præmisser, der er givet, de samarbejder og tror på, at de kan bruge de muligheder, der er inden for det ekssisterende formelle demokratiske system. Det er et projekt, som handler om at se og forvalte de privileger, der skaber ulighed. I forlængelse af Nielsen (2020) udtrykkes det ved den åbenhed, der er for, at andre unge kan inkluderes og få adgang til materielle og sociale ressourser og i det interne arbejde med at skabe mere rummelige inkluderende samværsformer, når de unge mødes i organiseringerne. Så lighedsdagsordenen er ikke ny. Men i forlængelse af Pickard & Bessant (2018a) er det vigtigt at have øje for den moralske indignation, som en central drivkraft for samtidens unges politiske engagement. I det lys kan denne tværgående politiske dagsorden ses som et væsentligt modsvar til en verden i tiltagende konflikt, hvor hadsk tale, polarisering og modsætninger synes at styrkes. Men det er også et politisk projekt, som glider under radaren, hvis vi kun leder efter en oprørsform eller en stemmeseddel.

Theocharis & van Deth (2018) advarer mod altid at søge efter nye trends i ungdomsforskningen, men opfordrer til også at stille skarpt på, hvordan tidligere deltagelsesformer fastholdes og reproduceres. Med afsæt i det ungdomssociologiske fokus på at dementere

mangelsynet på unges politiske deltagelse ved at identificere, beskrive og konceptualisere nye forståelser af unges politiske deltagelse er det en hovedpointe fra dette studie, at i tilgift til traditionelle blikke på oprør og formel deltagelse skal vi også, med reference til Lister (2007) og Batsleer (2017), være opmærksomme på de subtile politiske dagsordener og de mikropoliske handlinger, de unge udfolder i deres interne relationer og hverdagslige interaktioner, og på de mange projekter, som unge udfolder i samarbejde og dialoger med voksne.

Konklusion

I denne artikel har vi stillet spørgsmålet: Findes der politiske udtryksformer og budskaber, som går igen hos unge på tværs af deres specifikke politiske dagsordener og organiseringer?

Med det afsæt har vi i studiet fundet en række fællestræk i den politiske orientering og praksis på tværs af fortællinger fra 85 unge engageret i meget forskellige politiske organiseringer. Vi har identificeret og beskrevet tre spor: Et ungdomsengagement, ansporet af ændrede generationelle relationer, der orienterer sig mod ligeværdige dialoger med voksensamfundet, og som kan befinde sig fint i voksenfaciliterede rammer. En privilegiedrevet motivation, som eksternt ønskes udmøntet i at gøre en forskel for andre eller en særlig sag. Men som også udtrykkes i et internt arbejde med at praktisere lighed gennem mikropolitiske interaktioner. Og endelig et inkluderende lighedsbestræbende mantra om, at ALLE skal kunne være med, som, omend subtilt, understreger eksistensen af en tværgående politisk dagsorden om at skabe lige adgang og ligeværd for alle unge.

Det er dermed ikke kun selve den politiske forandringsdagsorden om lighed og ligeværd, som vi har identificeret i de tre spor. De tre spor fremhæver også særlige politiske deltagelsesformer, som udtrykkes gennem, hvordan de unge i studiet udtrykker og praktiserer denne dagsorden. Artiklens første spor viser, at den tværgående politiske dagsorden ikke er udtrykt som en modstand mod eller et opgør med ældre generationer. Inspireret af Trondmans (Sørensen et al., 2013) relationgrammatik er der snarere tale om unge, som gerne indgår i dialog og aktiviteter med og faciliteret af voksne. Unge, som, med Lieberkinds (2021b) begreb om det kontrapolitiske, tror på, at de kan bruge de formelle politiske systemer til at gøre en meningsfuld forskel. Artiklens andet spor understregede denne mere afdæmpede deltagelsesform ved at understrege, at meget af de unges politiske arbejde også udfoldes i mere mikropolitiske udtryk, hvor de unge internt arbejder med at praktisere og sprogliggøre lighed. Endelig peger særligt artiklens tredje spor på, at de unge orienterer sig mod at kæmpe for andre unges ret til politisk deltagelse og adgang til ressourcer også i deres egne fællesskaber, hvilket kommer til udtryk i en særlig moralsk balancering mellem altruistisk at ofre sig for sagen og samtidig at kunne få tilstrækkelig meget tilbage i form af sjov og hygge. Noget, som måske indikerer grænsen for den privilegiedrevede selvopofrelse.

Artiklen kan altså identificere både politiske budskaber og udtryksformer på tværs af de unge i studiet og har på den baggrund defineret det, vi kalder en ungdomsgenerationel privilegiedrevet dagsorden om lige muligheder. Men dermed er det ikke artiklens ærinde at påstå, at denne generationelle forandringsdagsorden og dens udtryksformer er den eneste eller vigtigste drivkraft og udtryksform for danske unges politiske engagement. Individualisering, karriereorientering, stigende acceleration, præstationskultur, identitetspolitiske stridigheder og stærke politiske dagsordner såsom klima, køn og race sætter også scenen for, hvordan de unge forhandler og praktiserer engagement og deltagelse. Påvirkninger fra strømninger som disse kan, såfremt de unge fremadrettet oplever ikke at blive hørt eller have medbestemmelse, måske ændre, omforme eller forandre fælles politiske dagsordener og ikke mindst skubbe til de måder, hvorpå unge praktiserer og udtrykker deres politiske engagement. Måske kommer vi til at se en yderligere polarisering mellem forskellige unge

og dermed andre forståelser af, at alle skal være med. Måske kommer vi til at se klassiske fandenivoldske oprørsmetoder, hvor de voksne ikke længere må være med. Hovedpointen i denne artikel er dermed ikke at identificere et nyt ungdomsoprør. Den vigtigste pointe er at pege på, at vi som forskere, og samfund, skal tage et sæt briller på, som også har blik for unges mikropolitiske arbejde, samarbejde og dialog med voksensamfundet og ikke mindst deres orientering og arbejde for lighed, når vi skal forstå unges samfundsengagement.

Noter

1 https://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=oprør
2 Ibid.

Referencer

Andres, L., & Wyn, J. (2016). *The making of a generation*. Toronto: University of Toronto Press.

Bagnoli, A. (2009). Beyond the standard interview: The use of graphic elicitation and arts-based methods. *Qualitative Research, 9*(5), 547-570. https://doi.org/10.1177/1468794109343625

Bang, H. P. (2011). The politics of threats: Late-modern politics in the shadow of neoliberalism. *Critical Policy Studies, 5*(4), 434-448. https://doi.org/10.1080/19460171.2011.628065

Batsleer, J., Ehrensperger, K., Lüküslü, D., Osmanoğlu, B., Pais, A., Reutlinger, C., & Zimmermann, D. (2017). Claiming spaces and struggling for recognition: Youth participation through local case studies. *Partispace Comparative Case Study Report*. Manchester, Istanbul: St. Gallen.

Bessant, J., Farthing, R., & Watts, R. (2017). *The precarious generation: A political economy of young people*. Abingdon, Oxon: Routledge.

Bruselius-Jensen, M., Tisdal, K. E., & Pitti, I. (red.) (2021). *Young People's Participation in Europe: Revisiting youth and inequalities*. Bristol: Policy Press.

Bruselius-Jensen, M., & Nielsen, A. M. W. (2020). *Veje til deltagelse: Nye forståelser og tilgange til facilitering af børn og unges deltagelse*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Bruselius-Jensen, M., & Sørensen, N. U. (2017). *Unges fællesskaber – mellem selvfølgelighed og vedligeholdelse*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Bruun, J., & Lieberkind, J. (Eds.). (2013). *Unge, globalisering og politisk dannelse*. København: U Press.

Bruun, J., & Lieberkind, J. (2012). *ICCS 2009, de danske elever*. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

Daniels, R. V. (1996). *Year of the heroic guerrilla: world revolution and counterrevolution in 1968*. Harvard: Harvard University Press.

Ekman, J., & Amnå, E. (2012). Political participation and civic engagement: Towards a new typology. *Human Affairs, 22*(3), 283-300. https://doi.org/10.2478/s13374-012-0024-1

European Commission. (2009). *An EU strategy for youth – Investing and empowering: A renewed open method of coordination to address youth challenges and opportunities*. Brussels: EU Commission.

Forkby, T., & Batsleer, J. (2020). In search of the beloved community: Dancing to a different tune of youth participation. *Ethnography and Education,*1-16. https://doi.org/10.1080/17457823.2020.1716261

Fridberg, T., & Henriksen, L. S. (Eds.). (2014). *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012*. København: SFI-Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Gilje, N. (2017). Hermeneutik-teori og metode. In Järvinen, M. & Mik-Meyer, N. (eds.), *Kvalitativ Analyser: Syv traditioner* (s. 127–152). København: Hans Reitzels Forlag.

Grubb, A. (2016). *»Vi skal bare hjælpe og spise chokoladekiks«: En kvalitativ undersøgelse af unge frivilliges deltagelse i en ikke-medlemsbaseret, digitalt koordineret organiseringsform af frivilligt socialt arbejde.* Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.

Grubb, A., & Henriksen, L. S. (2018). On the changing civic landscape in Denmark and its consequences for civic action. *Voluntas, 30*(1), 62-73. https://doi.org/10.1007/s11266-018-00054-8

Kamberelis, G., & Dimitriadis, G. (2011) Focus Groups: Contingent Articulations of Pedagogy, Politics and Inquiry. I N.K. Denzin & Y.S. Lincolc (red.)., *The SAGE Handbook of Qualitative Research* (vol. 4, s. 545-561). Los Angeles: Sage.

Kjellander, T., Jørgensen, N. B., & Westrum-Rein, J. (2020). *Do Rights! Nordic perspectives on child and youth participation.* Nordic Council of Ministers.

Levinsen, K., & Fridberg, T. (2008). Unge, foreningsliv og frivilligt arbejde. I Muusmann, N. & Levinsen, K. (red.), *Unge stemmer: Nyt engagement i demokrati og samfund?* (s. 21-33). Ungdomsringen.

Lieberkind, J. (2020). *Nordiske unge: Politisk fællesskab og engagement.* Københan: Foreningen Norden.

Lieberkind, J. (2021a). From ideology to strategic engagement. I M. Bruselius-Jensen, I. Pitti & K. Tisdall (red.), *Young people's participation: Revisiting youth and inequalities in europe* (s. 77-98). Bristol: Policy Press.

Lieberkind, J. (2021b). Kontraprotest-unges politiske engagement. *Politica: Tidsskrift for Politisk Videnskab, 53*(1) 24-43. https://doi.org/10.7146/politica.v53i1.129854

Lister, R. (2007). Inclusive citizenship: Realizing the potential. *Null, 11*(1), 49-61. https://doi.org/10.1080/13621020601099856

Loncle, P., Jackson, G., & Muniglia, V. (2012). Youth participation in europe: Beyond discourses, practices and realities. *Policy Press Scholarship Online Youth,* https://doi.org/10.1332/policypress/9781447300182.001.0001

Lüküslü, D., & Walther, A. (2020). 'I wanted to take on a lot of responsibility'. reconstructing biographies of young people engaged in formal participation. *Null, 24*(8), 1-17. https://doi.org/10.1080/13676261.2020.1800611

Marien, S., Hooghe, M., & Quintelier, E. (2010). Unconventional participation and the problem of inequality: A comparative analysis. In Amnå, E. (red.), *New forms of citizen participation. normative implications* (s. 131-146). Baden-Baden: Nomos Verlag. https://doi.org/10.5771/9783845221274

Marsh, D., O'Toole, T., & Jones, S. (2007). *Young people and politics in the UK apathy or alienation?* (1. utg.). London: Palgrave Macmillan UK.

Marsh, D., & Akram, S. (2015). Political participation and citizen engagement: Beyond the mainstream. *Null, 36*(6), 523-531. https://doi.org/10.1080/01442872.2015.1109616

McMahon, G., Percy-Smith, B., Thomas, N., Becevic, Z., Liljeholm Hansson, S., & Forkby, T. (2018). *WP5 – Young people's participation: Learning from action research in eight european cities.* University of Huddersfield, United Kingdom; University of Gothenburg, Sweden.

Nielsen, G. B. (2019). Radically democratising education? New student movements, equality and engagement in common, yet plural, worlds. *Research in Education, 103*(1), 85-100. https://doi.org/10.1177/0034523719842605

Percy-Smith, B. (2015). *Negotiating active citizenship: Young people's participation in everyday spaces.* Springer.

Pickard, S., & Bessant, J. (2018a). France's #Nuit debout social movement: Young people rising up and moral emotions. *Societies (Basel, Switzerland), 8*(4), 100. https://doi.org/10.3390/soc8040100

Pickard, S., & Bessant, J. (2018b). *Young people re-generating politics in times of crises.* Springer.

Pitti, I. (2018). *Youth and unconventional political engagement.* Springer.

Schreier, M. (2014). Qualitative content analysis. In Flick, U. (ed.), *The SAGE handbook of qualitative data analysis* (170-183). SAGE Publications Ltd.

Smith, N., Lister, R., Middleton, S., & Cox, L. (2005). Young people as real citizens: Towards an inclusionary understanding of citizenship. *Null, 8*(4), 425-443. https://doi.org/10.1080/13676260500431743

Stoker, G. (2017). *Why politics matters: Making democracy work.* 2nd. ed. London: Palgrave.

Sørensen, N.U., Hutters, C., Katznelson, N. & Juul, T. M. (2013). *Unges motivation og læring: 12 eksperter om motivationskrisen i uddannelsessystemet.* København: Hans Reitzels Forlag.

Theocharis, Y., & Van Deth, J. W. (2018). The continuous expansion of citizen participation: A new taxonomy. *European Political Science Review: EPSR, 10*(1), 139-163. https://doi.org/10.1017/S1755773916000230

Wallerstein, I., & Zukin, S. (1989). 1968, revolution in the world-system: theses and queries. *Theory and Society*, *18*, 431-449. https://doi.org/10.1007/bf00136434

Walsh, L., Black, R., & Prosser, H. (2018). Young people's perceptions of power and influence as a basis for understanding contemporary citizenship. *Null, 21*(2), 218-234. https://doi.org/10.1080/13676261.2017.1363388

Walther, A. (2012). Learning to participate or participating to learn? *Youth Participation in Europe. Beyond Discourses, Practices and Realities,* 189-207. https://doi.org/10.1332/policypress/9781447300182.003.0012

Walther, A., Batsleer, J., Loncle, P., & Pohl, A. (2019). *Young people and the struggle for participation: Contested practices, power and pedagogies in public spaces.* Routledge.

Wood, B. (2014). Researching the everyday: Young people's experiences and expressions of citizenship. *QSE.International Journal of Qualitative Studies in Education, 27*(2), 214-232. https://doi.org/10.1080/09518398.2012.737047